

Introduktion

Den 1. maj 1979 indførte en dansk lov hjemmestyre i Grønland. Hermed indledtes en ny periode for Grønland, der er gået fra selvstændige fanger-samfund via en dansk koloni til tilstræbt integreret del af Danmark. Det grønlandske hjemmestyre betyder ikke selvstændighed i forhold til Danmark. Men det åbner en række muligheder for en hurtigere udvikling i denne retning.

Retfærd ønsker at bidrage til denne udvikling gennem udgivelsen af en række artikler om Grønlands retsforhold i forhold til folkeretten (international ret), de europæiske fællesskaber (EF) og i forhold til dansk ret.

Artiklerne giver naturligvis ikke en entydig eller samlet fremstilling af de mange problemer af retlig karakter, som Grønland står overfor, når man i fremtiden selv skal bevare og videreudvikle de grønlandske retstraditioner frem mod en selvstændig grønlandsk ret. Men artiklerne viser alle, at en sådan udvikling ikke kan gennemføres, med mindre den styres af grønlanderne selv på deres egne betingelser. Det er vort håb, at denne udgivelse kan medvirke hertil.

I *Robert Petersens* artikel beskrives det oprindelige grønlandske samfunds forhold til jorden og de øvrige naturressourcer. Ejendomsretten fandtes ikke som begreb, idet man var fælles om fangstpladserne og redskaberne.

Efter europæernes kolonisering af Amerika udvikledes i folkeretten en række internationale regler om de oprindelige folks rettigheder i forhold til kolonisatorerne. Disse regler har særligt været anvendt i USA og i Canada af den oprindelige fastboende befolkning, der har formået at håndhæve dem overfor en ofte meget stærkere modpart. I *Jens Brøsteds* to artikler gennemgås reglerne om de oprindelige folks rettigheder første gang på dansk, og det påvises her, hvor ringe den danske stats juristers kendskab til reglerne har været – og fortsat er.

Skal der udvikles en selvstændig grønlandsk ret, er viden om urbefolkningens retten et nødvendigt udgangspunkt – også for forståelsen af de nuværende muligheder for indgåelse af internationale aftaler med andre lande.

Grønlands forhold til EF behandles af *Frederik Harhoff* i en artikel, der har særlig aktualitet i 1981-1982, hvor Grønland forbereder sig til folkeafstemningen om fortsat tilhørsforhold til de europæiske fællesskaber. Efter en gennemgang af de nugældende forhold og baggrunden herfor undersøges mulighederne for alternative internationale aftaler, der måske kan give Grønland en større selvstændighed.

I de resterende artikler gøres status over forholdet til dansk ret.

Den korte artikel om hjemmestyret viser den danske stats forudsætninger for loven, nemlig rigsenhedens bevarelse samtidig med indførelse af en mere hensigtsmæssig administrativ struktur for forvaltningen af grønlandske forhold.

Selv om et område som f.eks. arbejdsmarkedsforhold nu overgår til hjemmestyrets egen regulering, viser artiklen om dansk arbejdsret i Grønland, at næsten alle danske arbejdsretlige regler er gældende i de indgåede overenskomster. Det vil blive meget vanskeligt at ændre dem. Samtidig har staten sikret sig, at landsstyret og de grønlandske kommuner skal forhandle sammen med den danske stat ved fremtidige overenskomstforhandlinger. Herved er den danske stats dominans bevaret.

Man kunne forestille sig, at en dansk lov, der tog udgangspunkt i grønlandske retstraditioner, ville betyde, at disse blev fastholdt på trods af fremmed indflydelse. En sådan situation beskrives af *Verner Goldschmidt*, der i sin tid udarbejdede den grønlandske kriminallov, og han analyserer i sin artikel forholdene omkring lovens tilblivelse.

Henning Brøndsted, der som landsdommer i en årrække herefter har anvendt kriminalloven, viser imidlertid i sin artikel, hvorledes det oprindelige grønlandske udgangspunkt efterhånden er blevet fordansket.

Endelig foretager *Agnete Weiss Bentzon* en analyse af retten i det grønlandske samfund særligt i tiden fra det formelle ophør af kolonistatus i 1953 til i dag. I artiklen redegøres for rettens og specielt domstolens funktioner i overgangssamfundet, og det vises, hvorledes studiet af retten i det grønlandske overgangssamfund kan bidrage til forståelse af rettens materielle grundlag.

Agnete Weiss Bentzons bog *Ret og Reform*, der også tager udgangspunkt i grønlandske retsforhold, anmeldes til slut af *Henrik Zahle*.

Dette temahæfte er redigeret af *Lars Helms* i samarbejde med redaktionen.

Januar 1981